

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs II. Vtrum materia corporalis obediãt Angelis ad nutum. artic. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Damones
subiacent
bonorum An-
gelorum po-
testati.

Subiacent vero angeli mali potestati bonorum Angelorum, à quibus vel coercentur, vel permittuntur insidiari hominibus, & Ecclesiam infestare prout expedit, & intelligunt esse Dei voluntatem: illis etiam interdum manifestant aliqua, vt tamquam ministri diuinæ iustitiæ, illa aduersus homines exequantur, vt hoc loco, articulo quarto tradit D. Thomas.

Finita vero militante Ecclesia, cessabit principatus, & ordo ille inter damones: quia cessabit finis, ad quem permittitur, & ad quem inter se coniuuant. Atque de huiusmodi demonum principatu exponi etiam optime potest illud primo ad Corinthios decimoquinto: *Deinde finis, cum tradiderit regnum Deo & Patri, cum euacauerit omnem Principatum, & Potestatem, & virtutem* (demonum scilicet, quæ illucisue permittit) oportet autem illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius: nouissime autem inimica destruetur mors (per resurrectionem scilicet iustorum finito hoc mundo, & lucta Ecclesiæ militantis) omnia enim subiecit sub pedibus eius (Christi, scilicet, quæ homo est.) Cum autem dicat: *Omnia subiecta sunt ei, sine dubio præter eum qui subiecit ei omnia: cum autem subiecta fuerint illi omnia, tunc & ipse Filius subiectus erit ei, qui subiecit sibi omnia, vt sit Deus omnia in omnibus.* Hæc Paulus eo in loco. In quem ait Glossa: *Quandiu durat mundus, Angeli Angelis, homines hominibus, & demones demonibus præsumt.* Obserua tamen in demonibus esse Principatum, Potestatem, & virtutem, ad malum, dum scilicet ad hominum euersionem imitari satagunt Principatum, Potestatem, & virtutem sanctorum Angelorum ad bonum, promotionemque hominum in vitam eternam.

QVÆSTIO CX.

De præsentia Angelorum super creaturam corporalem.

ARTICVLVS I.

Utrum creatura corporalis administretur per Angelos.

Angeli quocumque creaturam corporalem administrant.

SENTENTIA D. Thomæ est, creaturam corpoream administrari per Angelos, non solum quatenus intelligentiæ mouent orbem cælestes, à quorum motu generationes & corruptiones rerum magno pendere, & à quibus vis tota in his inferioribus regitur, & gubernatur, quod Aristotelem non latuit: sed etiam quasi peculiari rebus, ac effectibus deputati sunt in his inferioribus, siue ad exequendam in aliquibus rebus diuinam iustitiæ, siue ad alios effectus. Quin potius quaestione 113. articulo secundo ait D. Thomas probabile esse, diuersis speciebus rerum diuersos Angelos eiusdem ordinis præfectos, in eandemque sententiam inclinatur hoc loco, præsertim in responsione ad tertium, estque amplectenda sententia Diui Thomæ, maxime quoad primum, nec secundum probabilitate caret, vt idem Doctor sanctus ait: *Quod ergo aliqui Angeli perfecti immediate sunt his rebus inferioribus, maxime ad effectus aliquos, qui extra naturæ cursum sunt, nec*

A non ad curandas, ac conferendas species, melioremque cursum vniuersi, probatur. Quibus Augustinus libro 81. quaestionum, quaest. 79. sic ait: *Unaquæque res visibilis in hoc mundo, habet Angelicam potestatem sibi præpositam.* Et octauo super Genesim ad literam, capite vigesimoquarto: *Angelis, inquit, Deo subditæ fuerunt, vt Deo beate seruientibus, subditiua est omnis natura corporca, omnis irrationalis vita, omnis voluntas vel infirma vel praua, vt hoc de subditis, vel cum subditis agant, quod naturæ ordo poscit in omnibus, iubente illo cui subiecta sunt omnia.* Et infra: *Ideo Deus bipertito prouidentia sua opere præest vniuersæ creaturæ, naturis vt fiant, voluntatibus autem vt sine suo iussu, vel permissu nihil faciant.* Idem docet tertio de Trinitate, capite quarto. Damascenus secundo libro fidei Orthodoxæ, capite quarto, ait: *Diabolum fuisse ex iis Angelicis virtutibus, quæ præerant terrestri ordini, & cui à Deo terra custodia commissæ erat.* Et Origenes homilia decimatertia super Numeros: *Opus est, inquit, mundo Angelis, qui præsumt super bestias, & præsumt animalium naturam, & virtutum, & plantarum, & cæterarum rerum incrementis.* Gregorius etiam quarto Dialogorum, capite quinto, ait: *In hoc mundo visibili nihil, nisi per creaturam inuisibilem, disponi potest.*

B Accedunt testimonia Scripturæ sacre, Apocalypsis septimo: *Vidi, inquit Ioannes, quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ ne flarent, quibus addit: Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis, & clamauit voce magna quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ, & mari, dicens: Nolite nocere terræ & mari, neque arboribus quo adusque signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum.* Et capite decimoquarto, ait Ioannes: *Et alius Angelus exiit qui habebat potestatem super ignem.* Ex hæctenus tamen dictis non intelligas, Angelos efficere vera miracula. Quoniã licet multa efficere possint circa res corporeas supra communem earum cursum, non tamen verum miraculum: tamen præparare, & disponere possint aliqua, vt ulterius Deus se solo efficiat miraculum, hoc est, effectum, qui totius naturæ creatæ facultatem excedat. Quaestione decimaquarta, articulo sexto, retulimus Hieronymum in illud Abacuc primo: *Mundi sunt oculi tui vna cum aliis verbis* (quæ pia expositione indigent, qualem illis adhibuimus) dixit: *Liber ille apocryphus stultitia condemnandus est, in quo scriptum est, quendam Angelum nomine Tyri præesse reptilibus, & in hanc similitudinem piscibus quoque, & arboribus, & bestis vniuersis proprios in custodiam Angelos deputatos.* Quibus verbis negare videtur Hieronymus, singulis Angelis esse singulas species, vt custodiantur, creditas.

ARTICVLVS II.

Utrum materia corporalis obediat Angelis ad nutum.

V D D Angeli non possint immediate inducere formas in materiam, easque de potentia materiæ educere, est communis Theologorum sententia, colligiturque ex Augustino tertio de Trinitate, capite octauo. Rationem huius rei reddidit Durandus in secunda distinctione septima, quaestione quarta. Quoniam in agentibus corporeis est virtus sufficiens ad eas producendas, educendasque de potentia materiæ: quare

Angeli nequeunt formas immateriales inducere in materiam.

frustra Deus Angelis potentiam ad id ipsum communicaret. Potest confirmari, quia effectus nequit produci nisi ab eo, quod vel formaliter, vel eminenter est tale: Angeli autem licet sint perfectiores rebus corporeis, non tamen videntur continere eas in se eminenter. Adde, Angelos esse alterius ordinis, neque in eis videri esse aliam potentiam per quam agant in res corporeas, quam potentiam motiuam.

Angeli applicando actiua passiuis mira possunt efficere.

Licet autem Angeli non producant immediate formas in materiam, applicando tamen actiua passiuis possunt mediantibus agentibus naturalibus eas producere. Quare cum optime penetrant naturas omnium rerum corporearum, miraque celeritate adducere possunt agentia, quibus insunt variae virtutes, eaque passis applicare, diuiderique tam ea, quam passa in minutissimas partes, in eoque situ collocare agentia & patientia, ut fiat celerissime transmutatio: consequens profectò est, ut applicando actiua passiuis, possint mira quadam celeritate producere varios ac admirandos effectus. Atque hoc modo Magi Pharaonis demonum ministerio, serpentes, ranas, variòsque alios effectus producebant. Quo loco obserua, Angelos sua arte, industria, ac vi, eo pacto applicare posse varia agentia naturalia, ut secundum comunem cursum naturæ, seclusa ea Angelorum industria, non valerent eo modo concurrere, ac applicari. Hinc sequitur, interuentu artis, atque industriae Angelorum, fieri posse insolitos effectus, qui miracula videantur, quòsque agentia naturalia secundum comunem cursum, vel quoad substantiam, vel quoad celeritatem, aut modum nõ valeant producere: illi tamen re vera insunt virtute in ipsismet agentibus naturalibus eo modo applicatis: neque Angelus per artem & applicationem aliud eis confert, quam conditionem sine qua illos non producerent. Atque hoc sanè est, quod Diuus Thomas hoc loco in responsione ad tertium intendit, ac docet. Comparat namque applicationem & artem Angelorum ad eos effectus, arti & applicationi qua coquus per ignem mediante arte effectum inducit, quem ignis solus non efficere: neque enim coquus vim aliquam confert igni, sed modum & conditionem sine qua minime effectum arte intentum produceret.

ARTICVLVS III.

Vtrum corpora obediant Angelis ad motum localem.

CONCLUSIO affirmat, estque communis inter Theologos. Est etiam Aristotelis, qui asseruit cælos à substantiis separatis moueri localiter. Per vim namque, qua suam substantiam possunt localiter mouere transferendo eam de loco ad locum, possunt etiam imprimere impulsus corporibus, eaque localiter mouere.

ARTICVLVS IV.

Vtrum Angeli possint miracula facere.

Angeli propria virtute non adunt miracula.

CONCLUSIO est. Angeli virtute propria non possunt miracula facere. Probat quoniam miraculum proprie loquendo, est, quod fit præter ordinem,

A & suprà facultatem totius naturæ creatæ: quare eum Angeli inter naturas creatas connumerentur, consequens profectò est, eos propria virtute facere non posse miracula. Confirmatur, quoniam miracula fiunt in confirmationem veræ fidei: quia sunt suprà facultatem Angelorum: alioquin demones possent miracula patrare, atque adeò ea non esse sufficiens veræ fidei testimonium. Possunt tamen Angeli sancti concurrere ad vera miracula, vel illa impetrando à Deo, vel ministerialiter aliquid ad verum miraculum perpetrando, ut in responsione ad primum ait D. Thomas.

B Sit secunda conclusio. Angeli, etiam mali, propria virtute naturali efficere possunt effectus admirandos, & nouos, quorum causa nobis sint occultæ. Hæc patet ex dictis articulo secundo. Quare efficere possunt quædam, quæ apparentiam miraculorum habeant. Sic aduentus Antichristi futurus est in multis virtutibus, signis & prodigiis mendacibus secundum operationem Satanae, ut habetur secunda ad Thesal. 2. Tempore enim illo Satanas, qui modò ligatus est, soluetur modico tempore, ut Apocalypsis vigesimo habetur.

QVÆSTIO CXI.

De actione Angelorum in homines.

ARTICVLVS I.

Vtrum Angelus possit illuminare hominem.

DVOBUS modis potest Angelus illuminare homines. Primus est, obiecta eis exterius proponendo per voces, aut signa externa sensibilia vel quouis alio modo. Quo pacto Deus ministerio

Angelorum legem docuit filios Israël per voces externas, iuxta illud ad Hebræos secundo: *Si enim qui per Angelos dictus est sermo factus est firmus*, & ad Galatas tertio de lege veteri dicitur, *ordinata per Angelos in manu mediatoris*, hoc est, Moysis, qui mediator & sequester erat inter Deum & populum: hoc eodem modo Angelus Gabriel certiorum fecit Zachariam, non solum de conceptione & natiuitate Ioannis Baptistæ, sed etiam de sanctitate heroica, quam erat assecutus, & de munere, quod erat in Christi Domini aduentu obiturus: docuit etiam & instruxit Dominam nostram circa mysterium incarnationis. Similiter alij Angeli, qui in corporea specie aliis apparuerunt, & cum eis locuti sunt, eos docuerunt.

E Secundus modus est, per visiones imaginarias effectas in sensibus internis, & cogitationes in eis excitatas, iuxta sensum quæst. 106. articulo secundo explicatum, latiusque explicandum articulis sequentibus. Non desunt qui affirmant, Angelos per sui coniunctionem ad nostra phantasmata, atque ad cogitationes nostras internas vnà cum nostro intellectu agente posse adiuuare productionem specierum intelligibilium in intellectum possibilem, eaque ratione efficere, ut dilucidiores, puriores, ac perfectiores species producatur, quibus dilucidior, & melior intellectio fiat. Verùm ego non existimo Angelum aliquid aliud lumen, aut aliquid aliud posse immediate efficere, ac infundere in intellectum nostrum possibilem, aut confortare illum interius aliquo alio modo, sed hoc munus solius Dei esse,